

*SAK:n hallituksen varapuheenjohtaja Katja Syvärinen
Paasitorni, Helsinki*

Puhe SAK:n edustajiston kokouksessa 20.11.2025 (muutosvarauksin)

Arvoisa puheenjohtajisto, hyvät edustajat, hyvä kokousväki,

Me voimme olla ylpeitä itsestämme. Luottamus ammattiyhdistysliikkeeseen on korkea ja jopa kasvanut. Äänekäs vähemmistö saattaa mesota ja moittia, mutta erilaisissa selvityksissä toimintamme hyväksyttävyyden korkealla. Ihmiset arvostavat sitä, että olemme puolustaneet työntekijöiden oikeuksia leikkauksilta ja sitä että olemme yhdessä toimineet parempien palkkojen ja työehtojen puolesta. Työmme kiinnostaa ihmisiä, teemme ihmisten mielestä oikeita asioita ja jopa usein kyseenalaistettu toiminnan poliittisuus häiritsee yhä harvempaa. Se onkin aivan oikein ja hyvä, sillä meidän ammattiyhdistysliikkeenä on jatkossa yhä enenevästi toimittava myös politiikan kentillä. Niin on, koska yhä enenevästi työelämän kysymyksiä käsitellään ja päätetään politiikan areenoilla. Emme ehkä ole itse olleet tekemässä tätä valintaa, mutta emme voi tietenkään rajata itseämme ulos ja sanoa, että emme leiki muiden keksimillä säännöillä.

Samalla tavalla olemme toimineet työmarkkinoiden muuttuessa meistä riippumatta. Emme aina välttämättä omasta aloitteestamme, mutta ripeästi sopeutuen ja myös menestyen. Orpon-Purran hallitus ja elinkeinoelämä on tehnyt mittavan määrän toimia, joilla yritetään vähentää ammattiyhdistysliikkeen toimintaedellytyksiä ja ay-jäsenyyden houkuttavuutta. Ay-jäsenyys kiinnostaa kuitenkin edelleen, järjestäytymisaste on kansainvälisessä vertailussa korkea. On meidän tehtävämme, suorastaan velvollisuutemme, huolehtia siitä, että niin on myös tulevaisuudessa.

Hyvät kuulijat,

Orpo-Purran hallitus ei ole ollut pelkästään ay-vihamielinen, vaan se on ollut myös naisviamielinen, tasa-arvovihamielinen ja lapsiviamielinen.

Kautensa aikana hallitus on toteuttanut useita leikkauksia sosiaaliturvaan ja asumistukeen. Näillä päätöksillä on ollut merkittävä vaikutus erityisesti osa-aikatyötä tekeviin ja matalapalkkaisilla aloilla työskenteleviin, joista suuri osa on naisia. Työttömyysturvan lapsikorotuksen poistaminen ja asumistuen supistaminen ovat vähentäneet monien perheiden käytettävissä olevia tuloja. Sosiaaliturvan leikkaukset ovat osuneet kovin nimenomaan yksinhuoltajien, joista valtaosa on naisia, käytettävissä oleviin tuloihin. Leikkaukset tulevat yhä syventämään köyhyyttä ja kasvattamaan sukupuolten välistä eriarvoisuutta taloudellisessa huoltovastuussa.

Lapsiperheköyhyys on lisääntynyt ja syventynyt Suomessa. Tilastokeskuksen mukaan joka kymmenes lapsi koki vuonna 2024 aineellista puutetta. Osuus on lähes kolminkertaistunut kolmessa vuodessa. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan sosiaaliturvan leikkaukset lisäävät pienituloisissa kotitalouksissa elävien lasten määrää peräti 27 000:lla. Sosiaali- ja terveysministeriö on puolestaan arvioinut, että sosiaaliturvan leikkaukset pudottavat 31 000 lasta pienituloisuusrajan alle.

Yhä useammalla perheellä on vaikeuksia kattaa perustarpeitaan terveelliseen ruokaan, asumiseen ja elämiseen. Lasten mahdollisuudet harrastaa ovat kaventuneet. Lapsiperheköyhyydellä on pitkäaikaisia ja ylisukupolvisia vaikutuksia, jotka voivat näkyä koulumenestyksessä, toimeentulossa ja yhteiskunnan osallisuuden puutteessa.

Orpo-Purran hallitus jatkaa edelleen valitsemallaan linjalla, kun se vie eteenpäin uutta etuutta, yleistukea. Nyt ensimmäisessä yleistuen vaiheessa etuus yhdistää työttömien työmarkkinatuen ja peruspäivärahan. Keskeistä yleistuesta on ymmärtää, että samalla hallitus kiristää etuuden saantiehtoja tarveharkinnan myötä. Yleistuessa sellaisten kotitalouksien, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia, tulot uudistuksessa pienenevät huomattavasti useammin kuin kasvavat. Tämä johtuu siitä, että lapsiperheisiin aiemmin kohdistuneet tarveharkinnan kevennykset poistuvat. Hallitus jatkaa toimillaan lapsiperheiden tilanteen kurjistamista, millä tulee olemaan pitkäkantoisia vaikutuksia.

Orpo-Purran hallituksen toimet ovat kiistämättä rapauttaneet ja tulevat edelleen rapauttamaan tasa-arvoa Suomessa. Jo aiemmin useat sosiaaliturvaan tehdyt heikennykset ovat kohdistuneet nimenomaan naisiin. Esimerkiksi SAK:n työttömyysbarometristä ilmenee, että alle 1000 euron tuloilla elävien naisten osuus kasvoi vuodessa 22 %:sta 33 %:iin ja esimerkiksi 31–60-vuotiailla naisilla tulot pienenevät keskimäärin 15 % kuukaudessa. (SAK:n tutkimus: Hallituksen leikkaukset ovat heikentäneet erityisesti naisten toimeentuloa - SAK)

Hallituksen toimet työelämän lainsäädännön saralla niin ikään heikentävät monilta osin nimenomaan naisten asemaa. Esimerkiksi määräaikaistuksiin kaavailtu muutos – eli muutos, jonka jälkeen työntekijä saisi solmia määräaikaisen työsuhteen vuodeksi ilman minkäänlaista perustetta – tulee hallituksen omankin esitysluonnoksen mukaan lisäämään raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Syrjintää, jota jo nykyisellään esiintyy aivan liikaa yhteiskunnassamme. Tilastokeskuksen selvityksen mukaan jo tällä hetkellä joka neljäs raskaana oleva kokee raskaus- ja perhevapaasyrjintää. Syrjinnän yleisin seuraus on määräaikaisen työsuhteen päättäminen raskauden tai perhevapaan vuoksi. Ilmeisesti hallituksen mielestä tämä valitettava nykytilakaan ei ole riittävä – vaan syrjintää halutaan tieteen tahtoon lisätä entisestään.

Hallituksen kiinnostuksen puute tasa-arvosta näkyy myös EU:n palkka-avoimuusdirektiivin toimeenpanossa. Hallitusohjelmaan on nimittäin kirjattu, että hallitus edistää palkka-avoimuutta EU-direktiivin minimisäädösten mukaisesti. Lauseesta on yritetty kirjoittaa kauniimpi kuin sen sisältö tosiasiaissa on. Kirjaus nimittäin tarkoittaa sitä, että hallitus toteuttaa vain ja ainoastaan sen, mikä on Euroopan unionin jäsenvaltiolle vähimmillään pakollista. Direktiivien toimeenpano ei nimittäin ole vapaaehtoista. Hallitus olisi siis aivan yhtä hyvin voinut kirjoittaa hallitusohjelmaansa, että hallitus menee sieltä mistä aita on matalin – ja kun on kyse tasa-arvosta, niin jopa alittaa sen.

Hyvät kuulijat,

Niin puoluepolitiikassa kuin työmarkkinapolitiikassa ei ole tärkeää pelkästään se, kuka niin sanotusti ”voittaa” neuvottelupöydässä. Eniten voittaa ja viimeksi nauraa se, joka onnistuu kääntämään minkä tahansa lopputuloksen omaksi voitokseen. Sellaisissa silmänkääntötempuissa Orpon-Purran hallitus on ollut yritteliäs ja yllättävän menestyksekkäs.

Vaalikauden ensimmäiset kaksi ja puoli vuotta on leikattu sosiaaliturvaa, heikennetty työelämän oikeuksia, heikennetty ay-liikkeen toimintaedellytyksiä. Nyt pieniä myönnytyksiä ja laastarilapputemppeja esitellään suurina tekoina. Ennätysmäinen velanotto on väännetty vastuulliseksi taloudenpidoksi. Jopa ay-liikkeen saavuttamia palkankorotuksia käännetään muka hallituksen tekemiksi ostovoiman nostoiksi. Syvästi on syytä toivoa, ettei vastikään sovittu

velkajarru osoittautu palkkajarruksi ja hyvinvointivaltion surmanloukuksi. Vastuullinen taloudenpito kun ei tarkoita samaa kuin itsensä kuoliaaksi säästäminen.

Todettakoon tämä: Suomea ei vie EU:n tarkkailuluokalle edellinen vaan nykyisen hallituksen talouspolitiikka. Tulopohjaa heikentää väärän talous- ja työllisyyspolitiikan aiheuttama massatyöttömyys sekä rikkaille annetut ylenpalttiset veronalennukset. Mutta jotenkin vaan tätäkin yritetään kiemurtaa edellisen hallituksen syyksi.

Toinen kätevä konsti on uhriutuminen: teimme parhaamme, mutta meidät jyrättiin. Todettakoon tämäkin: olemme kovasti toivoneet, että aina silloin tällöin työntekijöiden ystävinä esiintyneet perussuomalaiset tekisivät duunarimyönteistä politiikkaa. Mutta emme voi unohtaa, että hallitusohjelmassa he ovat hyväksyneet kaikki ne leikkaukset, joita hallitus on työntekijöiden oikeuksiin ja etuihin tehnyt. Pienet kosmeettiset toimet eivät riitä. Tehkää enemmän!

Yhä selvemmin vahvistuu ajatus siitä, että Suomessa äärioikeisto on vaivihkaa normalisoitu ja tehty salonkikelpoiseksi. Eurooppalainen ay-liike on jo vuosien ajan pitänyt esillä äärioikeiston nousua ja miettinyt keinoja taklata sitä. Miksikö? Siksi, että äärioikeisto vastustaa ay-oikeuksia ja sosiaalisia oikeuksia. Se on vihamielinen naisten oikeuksille ja näkee kaiken pahan alkuna ja juurena maahanmuuton. Äärioikeiston ajama politiikka ei ole palkansaajamyönteistä politiikkaa. Ja sitten seuraa kysymys: onko suomalainen äärioikeisto samanlaista kuin muualla Euroopassa? Ja vastaus on: teot puhuvat puolestaan.

Hyvät ay-toverit,

Tämä on meille kaikille tärkeä muistutus: Kun meidän tehtävämme tämän hallituskauden alussa oli kertoa ihmisille, mitä kaikkea on tulossa, seuraavat puolitoista vuotta meidän on huolehdittava siitä, ettei poliittinen muisti petä. Älä unohda! Älä anna kenenkään unohtaa!